

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2017

Μάθημα: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 22 Μαΐου 2017, 8.00 - 10.30

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ 5 ΣΕΛΙΔΕΣ

Η πρώτη σελίδα του τετραδίου να χρησιμοποιηθεί για την άσκηση της ορθογραφίας.

Να απαντήσετε σε όλα τα θέματα.

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση (μονάδες 35)

- (α) οὔτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῆ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἰκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής· πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὔπω εἶχον, ἥς μέρος πολεμική· ἐζήτουν δὲ ἀθροίζεσθαι καὶ σώζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν, μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* IB '1

(β) μόνοι γάρ τόν τε μηδέν τῶνδε μετέχοντα οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν, καί οἱ αὐτοὶ ἦτοι κρίνομέν γε ἢ ἐνθυμούμεθα ὀρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην ἡγούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλλον λόγῳ πρότερον ἢ ἐπὶ ἃ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν. διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τότε ἔχομεν ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν ἐκλογίζεσθαι· ὁ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖεν οἱ τὰ τε δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστατα γινώσκοντες καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων.

Θουκυδίδου *Ἱστορία* Β' 40

Β. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση

(μονάδες 20)

Ὁ δὲ Νικίας αἰσθόμενος τοῦτο καὶ ὀρών καθ' ἡμέραν ἐπιδιδούσαν τὴν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλλων πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γινομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν δεινοῖς τε εἶναι καί, εἰ μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψουσιν ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστελοῦσιν, οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι ἢ κατὰ τὴν τοῦ λέγειν ἀδυναμίαν ἢ καὶ μνήμης ἔλλιπεῖς γινόμενοι ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὐτοῦ γνώμην μαθόντας τοὺς Ἀθηναίους βουλεύσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας.

Θουκυδίδου *Ἱστορία* Η' 19 – 29 (διασκευή)

ἐπιδίδωμι = αυξάνομαι

χάρις = ευχαρίστηση

Γ. Αδίδακτο κείμενο για Ορθογραφία

(μονάδες 10)

Ἴσοκράτους *Πρὸς Νικοκλέα* ιδ' 53

Δ. Παρατηρήσεις στο αδίδακτο κείμενο

(μονάδες 20)

1. α. **αισθόμενος**

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού της οριστικής και υποτακτικής στον ίδιο χρόνο.

(μονάδα 1)

β. **όρων**

Να γράψετε το απαρέμφατο ενεστώτα και παρακειμένου στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

γ. **έπιδιδούσαν**

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα και αορίστου β' στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

δ. **μεταπέμψουσιν**

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού της ευκτικής και προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

ε. **νομίζων**

Να γράψετε το γ' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής παρατατικού και μέλλοντα στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

στ. **βουλεύσασθαι**

Να γράψετε το α' πρόσωπο ενικού της οριστικής και ευκτικής στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

2. **τάχιστα, όλίγους**

Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω λέξεων. Στην περίπτωση του επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

(μονάδες 2)

3. **τούτο, ἀγγέλλων, ἄλλους, ὄντα, ἔγραψεν, ἀληθείας**

Να μεταφέρετε τους πιο πάνω κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό.

(μονάδες 3)

4. α. **ἐπιδιδούσαν, τῶν πολεμίων, τὴν σφετέραν, εἶναι, σωτηρίαν, ἔλλιπεις**

Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο πάνω τύπους (εἶναι υπογραμμισμένοι στο αδίδακτο κείμενο).

(μονάδες 3)

β. **φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι ἢ κατὰ τὴν τοῦ λέγειν ἀδυναμίαν ἢ καὶ μνήμης ἔλλιπεις γιγνόμενοι ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγέλλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν.**

Στο πιο πάνω απόσπασμα:

1. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τη δευτερεύουσα πρόταση.

2. Να δηλώσετε το είδος, την εισαγωγή, την εκφορά και τη συντακτική της θέση.

(μονάδες 6)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(μονάδες 5)

Οι νέοι, ακούγοντας τον ρήτορα να αγορεύει στην πόλη, τον θαύμαζαν. Γιατί ο λόγος του δεν ήταν μόνο πολύ ευχάριστος αλλά και πολύ ωφέλιμος. Πρέπει λοιπόν όλοι να μιμούνται τέτοιον άνδρα.

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. Να εξηγήσετε με δύο (2) επιχειρήματα πώς η *αιδώς* και η *δίκη* λειτουργούν ως «... κόσμοι τε πόλεων και δεσμοί φιλίας συναγωγοί».

(μονάδες 4)

2. α. «Όσα τέλος έγιναν πέρα από αυτή (αρχή, ηγεμονία), αυτά τα μεγαλώσαμε οι ίδιοι εμείς εδώ που βρισκόμαστε λίγο πολύ στην ώριμη ηλικία ακόμα· φροντίσαμε για την πόλη μας να έχει σε όλα, και για τον πόλεμο και για την ειρήνη, απόλυτην αυτάρκεια».

Θουκυδίδου *Ιστορία* Β' 36

Με αφορμή και το πιο πάνω παράθεμα, ποια είναι η συμβολή του Περικλή και της γενιάς του στη δημιουργία του μεγαλείου της Αθήνας του 5ου π.Χ. αιώνα; (αναφορά σε τρία (3) σημεία)

(μονάδες 3)

β.

Μόνοι γάρ τόν τε μηδέν τώνδε μετέχοντα ούκ άπράγμονα, άλλ' άχρείον νομίζομεν [...]

ώστε τολμάν τε οί αύτοί μάλιστα και περι ών έπιχειρήσομεν έκλογίζεσθαι· ο τοίς άλλοις άμαθία μέν θράσος, λογισμός δε όκνον φέρει. κράτιστοι δ' άν τήν ψυχήν δικαίως κριθείεν οί τά τε δεινά και ήδέα σαφέστατα γινώσκοντες και διά ταύτα μη άποτρεπόμενοι έκ τών κινδύνων.

Θουκυδίδου *Ιστορία* Β' 40

Στο πιο πάνω απόσπασμα, από το δεύτερο διδαγμένο για μετάφραση κείμενο (ΙΑ. β), ο Περικλής υπαινίσσεται δύο (2) διαφορετικές μορφές της έννοιας της *άρετης*. Να εξηγήσετε.

(μονάδες 3)

-ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ-

